

Тақырыбы: Қазақстандағы пайдаланушыларымызды қорғауды жалғастыру

Авторлары: Маршалл Ервин және Кэтлин Вильсон

2019 жылдың шілдесіндегі [жағдайларды](#) түсіндіріп айтар болсақ, Қазақстандағы Интернет қызметі жеткізушілері (ИҚЖ) өз тұтынушыларына үкімет шығарған түбір сертификатты интернет қызметтеріне пайдалану үшін құрылғыларына орнату қажеттілігін айта бастағаны туралы Mozilla ұйымына жақын уақытта [ескертілді](#). Қазақстандағы пайдаланушы ИҚЖ берген түбір сертификатты орнатқанда, олар өз таңдауы бойынша Firefox пен веб-сайт арасындағы желі байланыстарын ұстап қалуға және шифрсыздандыруға мүмкіндік беретін [Сертификаттаушы органға](#) (CO) сенуі керек.

2019 жылы [мәлімдегеніміздей](#), бұл заң біздің пайдаланушыларымыз бен интернет ресурсының қауіпсіздігіне кері әсер етеді және ол [Mozilla Manifesto](#) 4-ші қағидасына қайшы келеді, онда интернеттегі «Жеке тұлғалардың» қауіпсіздігі мен құпиялығы негізгі назарда болып, қалау бойынша қарастырылмауы керектігі айтылады.

Соның салдарынан Mozilla, сонымен бірге Apple, Google және Microsoft ұйымдары өз браузерлерінде Қазақстанның CO түбір сертификатын бұғаттайды. Mozilla ұйымының мәлімдеген [жағдайы](#) кездесіп жатыр, яғни пайдаланушы оны орнатқанның өзінде, Firefox оған сенбейді. Осы сертификаттың әсері бар веб-сайтқа кіруге әрекет жасағанда, Firefox пайдаланушылары сертификаттың сенімді еместігін білдіретін қатесі бар хабарды көреді.

Мұндай өзгерісті байқаған Қазақстанның пайдаланушылары интернетке кіргісі келсе, виртуалды жеке желі (VPN) бағдарламасын немесе [Tor Browser](#) құралын қарастырып көргені жөн. Сонымен қатар Қазақстан үкіметінің түбір сертификатын орнатқан пайдаланушыларға оны құрылғыларынан жойып, онлайн тіркелгілерінің әрқайсысына арналған құпиясөздерін күшті, бірегей құпиясөздерге бірден өзгертуге кеңес береміз. Оны оңай және құрылғыларда жасау үшін Firefox браузеріне [енгізілген](#) Құпиясөз басқарушысын пайдалануға болады.